

Analýza aktivit místní akční skupiny v mikroregionu Teplička

Kristína Masaryková

Bakalářská práce
2012

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kristína MASARYKOVÁ**
Osobní číslo: **M09929**
Studijní program: **B 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**

Téma práce: **Analýza aktivit místní akční skupiny v mikroregionu
Teplička**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Definujte cíle a metody práce.
- Provedte rešerši odborné literatury.
- Charakterizujte program LEADER.

II. Praktická část

- Zpracujte socioekonomickou analýzu mikroregionu Teplička.
- Provedte SWOT analýzu mikroregionu Teplička.
- Navrhněte katalog nových projektů zaměřených na rozvoj mikroregionu Teplička.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: cca 40
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- [1] BERAN, V. a DLASK, P. Management udržitelného rozvoje regionů, sídel a obcí. 1. vyd. Praha: Academia, 2005. 323 s. ISBN 80-200-1201-X.
[2] HANUŠIN, J. Trenčín a okolí. 1. vyd. Bratislava: Dajama, 2005. 143 s. ISBN 80-89226-02-7.
[3] JANEČKOVÁ, L., VAŠTÍKOVÁ, M. Marketing měst a obcí. 1. vyd. Praha: Grada, 1999. 178 s. ISBN 8071697508.
[4] Kolektiv autorů. Úvod do regionálních věd a veřejné správy. 2. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 455 s. ISBN 978-80-7380-086-4.
[5] ŠKRABAL, I. a NUNVÁŘOVÁ, S. et al. Metodika zavádění managementu rozvoje mikroregionů. 1. vyd. Přerov: CpKP, 2006. 182 s. ISBN 80-86902-39-0.

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání bakalářské práce: 2. dubna 2012
Termín odevzdání bakalářské práce: 18. května 2012

Ve Zlíně dne 2. dubna 2012

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

- (1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.
- (2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.
- (3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

- (3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a použité informační zdroje jsem citovala;
- odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 18.5.2012

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.
- (3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Cieľom predloženej bakalárskej práce je spracovať analýzu aktivít miestnej akčnej skupiny v mikroregióne Teplička. Práca je rozdelená na dve časti. V teoretickej časti práce sú spracované ciele a metodika práce, charakteristika metódy LEADER a vysvetlenie základných pojmov súvisiacich s regionálnym rozvojom. V praktickej časti je spracovaná socioekonomická analýza, ktorej dáta sú vyhodnotené SWOT analýzou mikroregiónu. V závere tejto časti je uvedený katalóg nových projektov, ktoré v budúcnosti môžu pomôcť zlepšiť súčasný stav mikroregiónu Teplička.

Kľúčová slova: LEADER, mikroregión, miestna akčná skupina, regionálny rozvoj, SWOT analýza.

ABSTRACT

The aim of this submitted bachelor's thesis is the processing of activity analysis of Local Action Group in the Microregion Teplička. The work consists of two parts. The theoretical part contains aims and methods of the work, the characteristics of the LEADER method and explanation of the basic terms relating to regional development. Socioeconomic analysis is referred to in the practical part. Data of this analysis are evaluated by the SWOT analysis of the microregion. In conclusion of the part there is a catalogue of new projects which could improve the present state of the Microregion. Teplička in the future.

Keywords: LEADER, microregion, Local Action Group, regional development, SWOT analysis.

Na tomto mieste by som sa chcela poďakovať RNDr. Oldřichu Hájkovi, Ph.D. za jeho cenné rady, pripomienky a čas, ktorý mi venoval pri spracovávaní bakalárskej práce.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 CIELE A METODIKA PRÁCE	12
1.1 CIELE PRÁCE	12
1.2 METÓDA SKÚMANIA DOKUMENTOV	12
1.3 SWOT ANALÝZA ÚZEMIA	12
1.4 METÓDA LITERÁRNEJ REŠERŠE.....	13
2 SPOLOČNÁ POĽNOHOSPODÁRSKA POLITIKA EÚ	14
3 INICIATÍVA LEADER	16
3.1 ČO JE TO LEADER	16
3.1.1 Kľúčové znaky prístupu LEADER	17
Verejno-súkromné partnerstvá: Miestne akčné skupiny (MAS)	18
3.2 STRUČNÁ HISTÓRIA PRÍSTUPU LEADER.....	20
3.3 OS 4 REALIZÁCIA PRÍSTUPU LEADER.....	21
4 SPOLUPRÁCA OBCÍ	22
4.1 FORMY SPOLUPRÁCE OBCÍ.....	23
5 MANAGEMENT ROZVOJA MIKROREGIÓNOV	26
6 REŠERŠ ODBORNEJ LITERATÚRY	27
II PRAKTICKÁ ČÁST	28
7 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA MIKROREGIÓNU TEPLIČKA	29
7.1 VZNIK MAS TEPLIČKA	29
7.2 POLOHA A VONKAJŠIE VZŤAHY	29
7.3 KLIMATICKÉ PODMIENKY	30
8 PRÍRODNÉ ZDROJE	31
8.1 VODNÉ ZDROJE.....	31
8.2 NERASTNÉ SUROVINY.....	31
9 OBYVATEĽSTVO	32
9.1 VÝVOJ POČTU OBYVATEĽOV	32
9.2 ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA	33
9.2.1 Veková štruktúra obyvateľov	33
10 OSÍDLLENIE	35
11 BÝVANIE	36
12 KULTÚRA A PAMIATKY	37
13 INFRAŠTRUKTÚRA	39
13.1 OBČIANSKE VYBAVENIE	39
13.1.1 Školstvo.....	39
13.1.2 Zdravotnícke zariadenia	39
13.1.3 Sociálna starostlivosť	40
13.1.4 Služby.....	40

13.2	TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA.....	40
13.2.1	Dopravná obslužnosť	40
13.2.2	Železničná doprava	41
13.2.3	Plynofikácia a elektrifikácia obcí.....	41
13.2.4	Kanalizácia.....	41
13.2.5	Verejný vodovod.....	41
13.2.6	Vývoz komunálneho odpadu.....	42
14	REALIZOVANÉ PROJEKTY MAS TEPLIČKA.....	43
14.1	TURISTIKA BEZ HRANÍC	43
14.2	SÚŤAŽ O PODNIKATELSKÝ NÁPAD ROKA 2011	44
14.3	TURISTICKÝ POCHOD „CESTA, KTORÁ SPÁJA“	44
15	SWOT ANALÝZA MIKROREGIÓNU TEPLIČKA.....	45
16	NÁVRH NOVÝCH PROJEKTOV.....	47
16.1	VYBUDOVANIE CYKLOTRASY.....	47
16.2	VYBUDOVANIE KANALIZÁCIE V OBCIACH DOLNÁ PORUBA A OMŠENIE.....	47
16.3	PROJEKT VYBUDOVANIA MÚZEA S GALÉRIOU.....	48
16.4	PROJEKT „DEŇ NA FARME“	49
	ZÁVER	50
	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY.....	51
	ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK.....	53
	ZOZNAM OBRÁZKOV	54
	ZOZNAM TABULIEK	55

ÚVOD

V dnešnej dobe opätovne narastá význam trend sťahovania sa z rušných mestských častí do vidieckych oblastí, kde môžu nájsť požadovaný pokoj od každodenného stresu.

Narastajúci význam vidieckych oblastí si plne uvedomuje aj Európska Únia a touto témou sa zaoberá v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky. Cieľom tejto politiky je podpora týchto oblastí a zvyšovanie úrovne ich obyvateľov a neposlednej rade trvalo udržateľný rozvoj.

Implementácia prístupu LEADER v Slovenskej republike v programovacom období 2007 – 2013 rozbehla spoluprácu obcí formou mikroregiónov a podnietila tak vznik miestnych akčných skupín na území Slovenska. Hlavnou úlohou MAS-iek je vypracovať stratégiu rozvoja svojho mikroregiónu, zhodnotiť aktuálny stav v území, vytýčiť problematické oblasti a snažiť sa o čo najefektívnejšie zlepšenie danej situácie, zvýšenie úrovne života obyvateľstva, zvýšenie konkurencieschopnosť. Prístup LEADER je v tejto oblasti novátorským prístupom, keďže využíva prístup „zdola nahor“ čo umožňuje mikroregiónom vybrať si problémové oblasti. V rámci tohto prístupu sa môžu aj občania mikroregiónu zapájať, dávať rôzne podnety a prispieť tak k zveľadeniu ich obce.

Cieľom mojej práce je dôkladne sa oboznámiť s managementom riadenia a rozvoja mikroregiónov spolu s osvojením si teoretických poznatkov z tejto oblasti a dokázať ich aplikovať v praxi. Pri spracovávaní bakalárskej práce som sa snažila naplno využiť poznatky s skúsenosti nadobudnuté v rámci 4 týždňovej praxe v Turisticko – informačnej kancelárii, v ktorej som mala priamy kontakt s návštevníkmi mikroregiónu. V rámci komunikácie s turistami som sa snažila zisťovať čo ich najviac motivovalo k návšteve nášho regiónu, pýtala som sa aké akcie/ projekty by ocenili a opätovne navštívili náš mikroregión. Tieto poznatky sa budem snažiť premietnuť do praktickej časti práce, ktorá bude zameraná na rozvoj a zvýšenie atraktivity územia.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 CIELE A METODIKA PRÁCE

1.1 Ciele práce

Hlavný cieľ mojej práce je analýza aktivít miestnej akčnej skupiny v mikroregióne Teplička. Bakalárska práca je rozdelená na dve časti.

Cieľ teoretickej časti je oboznámiť čitateľa s teoretickými východiskami problematiky regionálneho rozvoja mikroregiónov. Úvod tejto časti je venovaný vývoju poľnohospodárskej politiky v EÚ a oboznámenie sa s dôvodmi vzniku SPP EÚ. Ďalej sa zaoberám problematikou prístupu LEADER, jeho kľúčovými znakmi, históriou a jeho úlohou v Programe rozvoja vidieka SR 2007 – 2013. Dôležitou kapitolou je vytýčenie a definovanie pojmov z oblasti spolupráce obcí regionálneho rozvoja a. managementu rozvoja mikroregiónov.

Primárnym cieľom analytickej časti je získať poznatok o tom, aká je situácia v riešenom území a na základe vypracovanej socioeconomickej analýzy a SWOT analýzy navrhnúť katalóg nových produktov, ktoré sa v budúcnosti môžu zrealizovať a zvýšiť tým konkurencieschopnosť a úroveň riešeného územia.

1.2 Metóda skúmania dokumentov

Analýza dokumentov je štandardnou metódou, ktorá sa využíva v kvantitívnom i kvalitatívnom výskume. Dokument môžeme definovať, ako čokoľvek čo má písomnú formu, alebo je to zaznamenané. Prvou výhodou čerpania z dokumentov je ich veľká rozmanitosť, a druhou výhodou je, že poznatky uvedené v nich nie sú natoľko skreslené, prípadne neobsahujú žiadne, alebo len minimum chýb, ktoré obvykle vznikajú pri iných metódach, ako napríklad pri pozorovaní, rozhovore. Analýza dokumentov sa využíva v prípadoch, kedy nie je možné použiť pri získavaní informácií metódu pozorovania, dotazovania, alebo merania. Postup spracovania dokumentov má šesť fáz. Prvou fázou je formulácia výskumnej otázky, v druhej fáze si určíme čo považujeme za dokument a na základe toho vyberáme relevantné dokumenty, nasleduje externé a interné hodnotenie a na záver nasleduje interpretácia zvolených dokumentov a vypracovanie stručnej správy. (Hendl, 2005, s. 132-134)

1.3 SWOT analýza územia

SWOT analýza je dnes už celkom bežnou súčasťou strategických dokumentov nielen z oblasti verejnej správy.

Názov tejto modernej metódy je odvodený z anglického pomenovania pre silné . strengths, slabé-weaknesses, príležitosti – opportunities a hrozby – threats.

Medzi vnútorné stránky zaradujeme silné a slabé a medzi vonkajšie radíme príležitosti a hrozby. Hlavným cieľom je zistiť aktuálny stav analyzovanej veci a porovnať vnútorné silné a slabé stránky a potenciálne príležitosti a hrozby. (Wokoun et. al, 2008, s. 176 - 177)

Silné stránky územia

Silná stránka zahŕňa všetky aktivity, vlastnosti, alebo čokoľvek iné , čo v porovnaní s konkurentom máme lepšie. Medzi silné stránky môže patriť prírodné prostredie, know – how, dostatok prostriedkov na rozvoj.

Slabé stránky

Slabé stránky predstavujú tie aktivity, ktoré nemáme na dostatočnej úrovni, oproti konkurencii. Medzi slabé stránky môže patriť nedostatočne kvalifikovaná pracovná sila, nedostatok finančných prostriedkov.

Príležitosti

Príležitosť patrí medzi vonkajšie faktory, ktoré nemôžeme vlastným pôsobením ovplyvniť. Predstavuje potenciál pre náš rozvoj.

Hrozby

Hrozby predstavujú nepriaznivý a nežiaduci vplyv vonkajšieho prostredia, ktorý nás môže priviesť k neúspechu, zníženiu konkurencieschopnosti, spomaleniu rozvoja. V prípade, ak je pravdepodobnosť vážnejších hrozieb vyššia, ako obvykle je potrebné tieto hrozby monitorovať. (MVRR, 2002, s. 15 – 16)

1.4 Metóda literárnej rešerše

Literárna rešerš je text, ktorého zámerom je vytvoriť súpis dohľadateľných dokumentov, ktoré súvisia s danou problematikou. Zvyčajne býva súčasťou odbornej literatúry a mnohokrát predchádza samotnej tvorbe návrhových častí projektov. Hlavnou úlohou rešerše je ponúknuť čitateľovi ucelený prehľad literatúry obsahujúcej informácie k riešenej problematike. Autor si potom z nej môže vybrať publikácie, ktoré ho zaujmu, alebo budú mať prínos pre jeho prácu. (NTK, © 2006 – 2012)

2 SPOLOČNÁ POĽNOHOSPODÁRSKA POLITIKA EÚ

Európska únia sa už od svojho založenia zaoberala oblasťou podpory poľnohospodárstva a s ním súvisiacim rozvojom vidieckych oblastí. Vznik takejto politiky podporovala najmä Francúzska republika, v ktorej približne pätina obyvateľstva v tom čase pracovala v poľnohospodárstve, čo malo veľmi výrazný dopad na sociálnu a ekonomickú oblasť.

Ďalšími štátmi, ktoré mali rovnaký záujem na vytvorení CAP boli Holandsko a Taliansko. Tieto dva členské štáty začali s budovaním poľnohospodárskej výroby určenej na vývoz, chceli tým konkurovať Francúzsku.

Spoločná poľnohospodárska politika je jednou z troch oblastí, ktorými sa Európska únia zaoberá vo sfére hospodárstva. Zvyšné dve politiky sú obchodná a dopravná.

Prvotný impulz na vytvorenie cieľov Spoločnej poľnohospodárskej politiky (CAP) bol koncipovaný v dokumente Rímska zmluva (vošla do platnosti v roku 1958), a to konkrétne v hlave II. (Pěluha et. al, 2006)

Ciele spoločnej poľnohospodárskej politiky sú formulované v článku 39:

“ *Cieľom spoločnej poľnohospodárskej politiky je:*

- a) zvýšiť produktivitu poľnohospodárstva podporovaním technického pokroku a zabezpečením racionálneho rozvoja poľnohospodárskej výroby a optimálneho využívania výrobných faktorov, najmä pracovnej sily,*
- b) zabezpečiť týmto spôsobom primeranú životnú úroveň poľnohospodárov, najmä zvýšením individuálnych príjmov jednotlivcov pracujúcich v poľnohospodárstve,*
- c) stabilizovať trhy,*
- d) zabezpečiť riadne zásobovanie,*
- e) zabezpečiť dodávky spotrebiteľom za primerané ceny.“*

(EHS, Rímska zmluva 1958, čl. 39)

Rímska zmluva taktiež definuje v podmienky vypracovania spoločnej poľnohospodárskej politiky, a jej implementáciu do členských štátov a s tým súvisiace zavedenie spoločnej organizácie poľnohospodárskych trhov.

Táto organizácia môže byť vytvorená jednou z týchto foriem(s prihliadnutím na charakter daných výrobkov): (EHS, Rímska zmluva, 1958, čl. 39 – 46)

- a) „spoločnými pravidlami hospodárskej súťaže“
- b) „povinnou koordináciou vnútroštátnych trhových systémov“
- c) „európskou organizáciou trhu“ (EHS, Rímska zmluva 1958, čl. 40)

Podpora vidieckej politiky zo strany Európskej Únie bola síce dlhodobo v úzadí, ale vzhľadom k faktu, že približne 90 % občanov EÚ žije práve vo vidieckych oblastiach, bolo len otázkou času kedy sa začne intenzívnejšie riešiť táto oblasť politiky. Vidiecky rozvoj sa stal koncom 90. Rokov druhým pilierom SPP EÚ a prostredníctvom schválenia Agendy 2000.

Ďalším impulzom na zaoberanie sa vidieckou politikou je tendencia klesajúceho počtu poľnohospodárov, ktorý využívajú v rámci svojej činnosti služby iných podnikov.

EÚ tak nemôže podporovať len samotných poľnohospodárov ale musí vytvoriť široké spektrum, na podporu vidieckeho hospodárstva. (Pěluha et. al, 2006)

3 INICIATIVA LEADER

3.1 Čo je to LEADER

Územie EÚ približne z 90% (platí pre EU 25) pokrýva vidiek, na ktorom žije viac ako polovica obyvateľstva EÚ. Tento fakt radí politiku rozvoja vidieka medzi dôležitú súčasť Spoločnej poľnohospodárskej politiky. EÚ sa stále čoraz viac snaží o udržateľný rozvoj v týchto oblastiach, a riešenie problémov v ekonomickej, sociálnej a ekologickej oblasti.

Pojem LEADER je skratkou pre „Linky akcií pre rozvoj vidieckej ekonomiky“ (vo francúzštine je to „*Liaison entre actions de développement rural*“.) Z názvu je jasné, že metóda LEADER neobsahuje konkrétne formulované opatrenia, ale ide o akúsi metódu rozvoja vidieckych oblastí (hovorí o tom ako postupovať a nie čo robiť). V praxi to znamená, že kvôli veľkej rozmanitosti európskych vidieckych oblastí je príprava a následná realizácia stratégie rozvoja účinnejšia, ak sa o nej rozhoduje na miestnej úrovni, miestnymi aktérmi s podporou príslušných verejných správ a potrebnou technickou pomocou.

Európska únia nabáda tieto oblasti, k hľadaniu nových spôsobov, ako sa stať konkurencieschopnými, ako najefektívnejšie využiť svoj potenciál, a ako riešiť pretrvávajúce, alebo nové problémy, ktorým musí vidiecka oblasť čeliť (napríklad starnúca populácia, nekvalitné služby a pod.). Týmto holistickým prístupom sa snaží LEADER zlepšiť životnú úroveň nielen farmárskych rodín, ale aj širšieho vidieckeho obyvateľstva. (©Európske spoločenstvá, 2006)

„LEADER dopĺňa ostatné európske a vnútroštátne programy. Akcie LEADER môžu napríklad zaktivizovať a zmobilizovať miestne zdroje podporením pred rozvojových projektov (ako napr. diagnostických štúdií a štúdií uskutočniteľnosti, alebo budovanie miestnych kapacít), ktoré zlepšia možnosť týchto oblastí dostať sa k finančným prostriedkom a využiť nielen fondy LEADER, ale aj iné zdroje financovania rozvoja (napr. širšie programy EÚ a vnútroštátne a regionálne programy rozvoja). LEADER pomáha aj sektorom a kategóriám príjemcov, ktoré často nedostávajú žiadnu pomoc alebo len obmedzenú pomoc z iných programov fungujúcich vo vidieckych oblastiach, ako napr. kultúrnym činnostiam, zlepšovaniu prírodného prostredia, obnove architektúry a historických budov, vidieckej turistike, zlepšovaniu spojení medzi výrobcami a spotrebiteľmi atď.“ (©Európske spoločenstvá, 2006, s. 5)

3.1.1 Kľúčové znaky prístupu LEADER

Koncepcia LEADER sa vyznačuje siedmimi kľúčovými znakmi, ktoré sa síce dajú charakterizovať oddelene, ale spolu tvoria jeden celok.

Oblasťné stratégie miestneho rozvoja

Tento kľúčový znak prístupu LEADER pracuje najmä s pojmom oblasť, ktorý môžeme definovať, ako malé, homogénne, spoločensky súdržné územie, ktoré charakterizujú spoločné tradície, miestna identita, zmysel pre spolupatričnosť, alebo spoločné potreby a očakávania. Často krát sa táto charakteristika premieta do realizácie politiky v dotknutom území. Definície „miestnej oblasti“ však nie je statická, ale mení a vyvíja sa v závislosti na spoločenských, hospodárskych zmenách, momentálneho postavenia farmárstva, riadením poľnohospodárstva a v súvislosti s otázkami životného prostredia.

Termín oblasťný môžeme definovať aj, ako miestny prístup. Ten je v praxi oveľa účinnejšia, ako iné pretože umožňuje presnejšie upravovať akcie tak, aby čo najviac vyhovovali skutočným potrebám oblasti a miestnej konkurencieschopnosti.

Výber práve takejto oblasti za referenčnú oblasť umožňuje jednoduchšie a presnejšie spracovanie SWOT analýzy oblasti. Takto vybratá oblasť, ale musí mať dostatočnú súdržnosť v rámci ľudských, finančných a ekonomických zdrojov.

Prístup zdola nahor

Prístup zdola nahor je najvýraznejším znakom LEADERu. Je charakteristický tým, že na rozhodovaní o stratégií rozvoja a výbere riešených priorít sa podieľajú práve miestny aktéri. Na základe poznatkov nadobudnutých v predchádzajúcich rokoch vyplýva fakt, že prístup zdola nahor by nemal byť pokladaný za alternatívu, alebo protiklad prístupov v rámci vnútroštátnych a/alebo regionálnych orgánov zhora nadol, ale skôr za ich kombináciu a interakciu v záujme dosiahnutia kvalitnejších celkových výsledkov.

Podľa tohto kľúčového znaku by mala byť vidiecka politika koncipovaná a realizovaná prostriedkom, ktorý najviac napĺňa potreby spoločnosti ktorej slúži.

Jedným z možných prostriedkov, ako dosiahnuť takýto stav je vyzvanie miestnych aktérov (patrí tam obyvateľstvo, ako také, ekonomické a záujmové skupiny, reprezentatívne, verejné a súkromné inštitúcie), aby prevzali vedenie a participovali na rozvoji územia.

Analýza silných a slabých stránok oblasti, vypracovanie stratégie miestneho rozvoja a následný výber vhodných projektov určených na realizáciu v danej oblasti prebieha za účasti

miestneho obyvateľstva a záujmových skupín, ktoré musia byť dostatočne informované a odborne pripravené. Ich účasť je potrebná počas celého realizačného procesu. (©Európske spoločenstvá, 2006)

Verejno-súkromné partnerstvá: Miestne akčné skupiny (MAS)

„Originálnym a dôležitým znakom prístupu LEADER je založenie miestneho partnerstva, známeho ako „miestna akčná skupina“ (MAS). MAS má za úlohu identifikovať a zrealizovať stratégiu miestneho rozvoja, rozhodovať o pridelovaní svojich finančných prostriedkov a riadiť ich. MAS účinne stimulujú aj udržateľný rozvoj, lebo:

- *zhromažďujú a kombinujú dostupné ľudské a finančné zdroje z verejného sektora, súkromného sektora, občianskeho a dobrovoľného sektora;*
- *združujú miestnych hráčov okolo kolektívnych projektov a akcií, do ktorých je zapojených viacero sektorov, aby získali synergie, spoločné vlastníctvo a kritickú masu potrebnú na zlepšenie hospodárskej konkurencieschopnosti oblasti;*
- *posilňujú dialóg a spoluprácu medzi rôznymi aktérmi vidieka, ktorí majú často málo skúseností so spoluprácou, znižovaním potenciálneho konfliktu a uľahčovaním diskutovaných riešení prostredníctvom konzultácie a diskusie;*

prostredníctvom interakcie medzi rôznymi partnermi uľahčujú procesy adaptácie a zmeny v sektore poľnohospodárstva (napr. kvalitné výrobky, potravinové reťazce), integráciu environmentálnych problémov, diverzifikáciu vidieckej ekonomiky a kvalitu života.“ (©Európske spoločenstvá, 2006, s. 9 - 12)

Uľahčovanie inovácie

Jedným z cieľov prístupu LEADER je šírenie inovácii do vidieckych oblastí, ktoré kvôli nízkej hustote a relatívne nedostatočnej úrovne ľudských a fyzických zdrojov majú často krátke, alebo dokonca žiadne spojenia s výskumnými a vývojovými strediskami, čo im sťažuje pritiahnúť inovácie na svoje územie.

Inovácia vidieckych oblastí sa dá chápať rôzne, väčšinou však ide o uvedenie nového výrobku, procesu, organizácie, vylepšenie know-how, adaptácia inovácií vyvinutých inde, alebo aj hľadanie nových riešení na pretrvávajúce problémy a zvýšenie konkurencieschopnosti oblasti. (©Európske spoločenstvá, 2006)

Integrované a viacsektorové akcie

„LEADER nie je programom sektorového rozvoja; stratégia miestneho rozvoja musí mať viac sektorové odôvodnenie integrujúce niekoľko sektorov činnosti. Akcie a projekty ob-siahnuté v miestnych stratégiách by mali byť prepojené a koordinované ako súdržný celok. Integrácia sa môže týkať akcií vykonávaných v jedinom sektore, všetkých akcií programu, alebo osobitných skupín akcií, alebo, čo je najdôležitejšie, spojení medzi rôznymi ekono-mickými, spoločenskými, kultúrnymi, ekologickými aktérmi a zainteresovanými sektormi.“

Vytváranie sietí

Vytváranie sietí zahŕňa výmenu dosiahnutých výsledkov, skúseností a know-how medzi skupinami LEADER, vidieckymi oblasťami, správami a organizáciami zainteresovanými na rozvoji vidieka v rámci EÚ bez ohľadu na to, či sú, alebo nie sú priamymi príjemcami pomoci LEADERU. Vytváranie sietí je prostriedkom prenosu osvedčených postupov, šírenia inovácie a budovania na poučeniach z miestneho rozvoja vidieka.“ (©Európske spoločens-tvá, 2006, s. 13 - 14)

Existujú rôzne typy sietí:

Inštitucionálne siete: sú financované Európskou komisiou, ktorá zároveň definuje ich cieľ. Európska únia podporuje v rámci rozvoja vidieka štruktúry sietí nielen na vnútroštátnej, ale i európskej úrovni, pomocou ktorých sa spájajú skupiny LEADER, správy a všetky ostatné zainteresované subjekty aktívne zapojené v rozvoji vidieka.

Vnútroštátne, regionálne a miestne siete: neoficiálnou cestou sa v niektorých krajinách EÚ objavili združenia (siete) skupín LEADER na miestnej, regionálnej, alebo vnútroštátnej úrovni a na európskej úrovni. (©Európske spoločens-tvá, 2006)

Spolupráca

Významným znakom prístupu LEADER je spolupráca medzi jednotlivými miestnymi akč-nými skupinami, poprípade medzi miestnou akčnou skupinou so skupinou s podobným prístupom v inom regióne, členskom štáte, alebo aj tretej krajine. Takúto spoluprácu ne-môžeme definovať len , ako vytváranie sietí, na predávanie si informácií, skúseností a výsledkov, ale ako aktívnu spoluprácu na spoločnom projekte

Takáto spolupráca môže pomôcť jednotlivým skupinám s rozšírením ich činností a pomôcť im tak vyriešiť ich problémy. (©Európske spoločens-tvá, 2006)

3.2 Stručná história prístupu LEADER

Do začiatku deväťdesiatych rokov sa k rozvoju vidieka pristupovalo niekoľkými spôsobmi, prevažná väčšina z nich však bola orientovaná na farmárov a

V roku 1991 bol spustený nový prístup LEADER v rámci politiky rozvoja vidieka EÚ. Dovtedy sa k rozvoju vidieka pristupovalo sektorovo, prevažne na farmárov a hlavným cieľom bola podpora štrukturálnych zmien v poľnohospodárstve. Do začiatku deväťdesiatych rokov bol zaužívaný prístup „zhora nadol“ (rozhodovanie prebiehalo na štátnej a regionálnej úrovni, nie na miestnej) ktorý však neprinášal potrebnú efektivitu a nemotivoval miestnych aktérov k intenzívnejšej spolupráci pri hľadaní problémov a riešení v ich oblasti.

Prístup LEADER bol revolučnou metódou, ktorá experimentovala s prístupom „zdola nahor“ a začal spájať rôzne myšlienky, projekty, aktérov a zdroje. Táto metóda sa ukázala, ako ideálny nástroj politiky rozvoja vidieckych oblastí a cestu ako vytvoriť nové pracovné miesta a podniky v dotknutých oblastiach.

Podiel územia EÚ, na ktorom sa uplatňuje prístup LEADER, počet skupín LEADERu a výška finančných prostriedkov pridelovaných prístupom typu LEADER sa od spustenia v roku 1991 podstatne zvýšili.

LEADER bol v kontexte politiky predstavený, ako „iniciatíva spoločenstva“ financovaná zo štrukturálnych fondov EU.

Počas predchádzajúcich troch generácií (LEADER I: 1991-1993, LEADER II: 1994-1999, LEADER+: 2000-2006) prístupu mali členské štáty a regióny za úlohu vytvoriť samostatné programy LEADER so samostatným financovaním vyčleneným na úrovni EÚ.

V programovom období 2007-2013 však nastala zmena a prístup LEADER už nie je vytváraný ako samostatný program, ale je včlenený do celkovej politiky rozvoja vidieka EÚ a stáva sa súčasťou vnútroštátnych a regionálnych programov všeobecného rozvoja vidieka. Financovaný je z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka. (©Európske spoločenstvá, 2006)

3.3 Os 4 Realizácia prístupu LEADER

Základný dokument, ktorý rieši súčasný stav a problematiku rozvoja vidieckeho územia v Slovenskej republike je Program rozvoja vidieka 2007 – 2013. V dokumente je spracovaná analýza súčasného stavu vidieckych oblastí, za ktorou sú vytýčené 4 osi. Prístup LEADER je implementovaný v osi 4 s názvom Realizácia prístupu LEADER. Prioritou tejto osi je Zlepšovanie manažmentu a riadenia a mobilizácia rozvojového potenciálu vo vidieckych oblastiach. Legislatívny základ je ukotvený v Kapitole I, článok 61 – 65 nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005.

V programovacom období 2004 – 2006 Ministerstvo pôdohospodárstva SR použilo iné zdroje na vytvorenie lokálnych partnerstiev typu LEADER a na potrebné vyškolenie manažérov.

V tomto období sa uskutočnili celkom 3 projekty vypracovania rozvojových stratégií v 11 územiach SR na úrovni NUTS II. V rámci týchto projektov ministerstvo využilo technickú pomoc SAPARD. Hlavný cieľ, založený na princípe trvalo udržateľného integrovaného prístupu LEADER bol poskytnúť technickú pomoc územiám danej NUTS II pri budovaní kapacít pre prípravu, riadenie a realizáciu jednotlivých stratégií rozvoja vidieka a diverzifikáciu poľnohospodárstva v riešenom území. NUTS II založených na trvalo udržateľnom integrovanom prístupe LEADER. Kľúčovú úlohu v tom zohrali práve miestne akčné skupiny.

Výsledkom týchto štúdií boli informácie o potenciáli ľudských zdrojov a skúseností na miestnej úrovni čo viedlo k poznatku, že implementácia projektov prístupom zdola nahor spolu s využitím znalostí lokálnych potrieb územia, ako aj skúsenosti miestnych aktérov výrazne prispieva k efektívnejšiemu čerpaniu prostriedkov z fondu EAFRD.

V rámci osi 4 boli sformulované tieto opatrenia:

- Implementácia integrovaných stratégií rozvoja územia
- Vykonávanie projektov spolupráce
- Chod miestnej akčnej skupiny (Program rozvoja vidieka, 2007, s. 188 – 196)

4 SPOLUPRÁCA OBCÍ

Prvotná myšlienka spolupráce obcí pramení z existencie myšlienky, že spoluprácou sa dá dosiahnuť efektívnejší výsledok, ako individuálnou prácou.

V rámci regionálneho rozvoja je spolupráca nevyhnutným prvkom. Medzi zúčastnených partnerov môžu patriť zložky štátnej správy, jednotky samosprávy, neziskové organizácie, podnikateľský sektor a obyvatelia.

V prípade spolupráce vo sfére verejnej správy je nutné odlíšiť dva pojmy a to štátna správa a samospráva.

Efektivita spolupráce obcí spočíva v príprave a následnej realizácii projektov, ktoré by ani jedna z obcí nemohla samostatne uskutočniť. Kľúčovým faktorom, ale je prejavenie jednotlivých subjektov o spoluprácu a racionálne a efektívne využívanie zdrojov, ktorými disponujú. Prvotný predpoklad subjektov je, že spolu s výsledkom spolupráce si aspoň jeden z nich polepší za stavu, že sa ani jednému z partnerov nezhorší jeho pozícia. Oveľa častejší jav je, ak si polepšia všetci, alebo aspoň väčšina z nich.

Pre lepšie pochopenie zmyslu a významu spolupráce je treba dôkladne spoznať a zoradiť jednotlivé znaky. V rovine obcí môžeme rozdeliť formy spolupráce podľa jej funkcie, formálneho spôsobu vymedzenia, podmienok a mechanizmov spolupráce a podľa aktérov a iné.

Pre lepšie rozlíšenie typov spolupráce vymedzených práve na základe ich funkcie môžeme vymedziť: vzájomnú výmenu informácií a skúseností, spoločný postup pri vyjednávaní, koordináciu rozvojových činností, zaistenie verejných služieb a realizáciu rozvojových projektov.

Z formálneho hľadiska sa spolupráca obcí dá začleniť do troch úrovní a to inštitucionalizovaných, zmluvnú a ad hoc.

V praxi sa najčastejšie stretávame práve s formou inštitucionalizovanej podoby. Typickým príkladom takéhoto partnerstva je založenie zväzku obcí, v rámci ktorého pôsobenia môžu zúčastnené subjekty (obce), pomerne jednoducho, ale výrazne ovplyvniť život na svojom území. Jedným z pilierov takejto spolupráce je spoločné strategické plánovanie a pravidelné stretnutia.

Oblasť spolupráce obcí sa dá rozlíšiť aj na základe charakteru aktérov a to na: medziobecnú spoluprácu, spoluprácu obce a súkromného sektoru a spoluprácu obce s iným subjektom verejnej správy.

Základným pilierom spolupráce sú jej aktéri. Jednotlivých aktérov zapojených do spolupráce obcí kategorizujeme na základe ich vzťahu k projektu na:

- Shareholders: čo sú aktéri, ktorí sa intenzívnejšie podieľajú na príprave a následnej realizácii projektu
- Stakeholders: subjektom ktoré sú určitým spôsobom zainteresované na projekte, ale nie v takej miere, ako shareholders.
- Dotknutý: tento pojem je myslený na územnom princípe, ide o subjekty na ktorých území sa realizuje projekt.

Z dlhodobého pohľadu môžeme pozorovať prelihanie jednotlivých kategórií, ten čo sa dnes radí medzi Shareholders môže byť zajtra Stakeholders. (Galvasová et al., 2007)

4.1 Formy spolupráce obcí

Formy spolupráce obcí sú konkrétnou prácnou a organizačnou podobou systému spolupráce. Rozdelenie je možné podľa rôznych hľadísk.

Dobrovoľný zväzok obcí

Dobrovoľný zväzok dvoch a viacerých obcí je jednou z najzákladnejších foriem spolupráce na obecnej úrovni. Územie spolupráce je najčastejšie vymedzené na základe prírodných podmienok, historických hraníc, alebo technických hraníc. Niekedy sa môže vyskytnúť aj zväzok obcí založený len na princípe rozvoja spoločného cieľu.

Členmi dobrovoľného zväzku môžu byť len obce, čo vylučuje členstvo právnických a fyzických osôb.

V rámci aktivít partnerstva môže byť spoločný výkon záležitostí spadajúcich do samostatnej pôsobnosti obce čím sa účelne dá znížiť administratívne zaťaženie a zároveň aj finančné náklady.

Partnerstvo obcí sa zapája najmä do oblastí súvisiacich so školstvom, kultúrou, športom, čistotou územia, rozvojom cestovného ruchu a mnoho ďalších iných. V niektorých prípadoch môže byť dobrovoľný zväzok obcí základom pre vytvorenie iného typu spolupráce.

Najčastejšie ide o vytvorenie miestnych akčných skupín, vytvorenie euroregionu, prípadne zapojenie obce do Národnej siete zdravých miest.

Monotematické zväzky obcí

Vznik takéhoto partnerstva obcí je za účelom úzkeho okruhu činností. Najčastejšie je to budovanie technickej infraštruktúry, kedy sa obce spájajú za účelom vybudovanie kanalizácie s ČOV, plynofikáciou, vybudovaním skládky odpadu (prípadne jeho likvidáciou).

Monotematické zväzky bývajú ohraničené určitým časovým obdobím, najčastejšie ide o dobu trvania realizácie projektu.

Mikroregión

Označenie mikroregión má svoj špecifický význam v prípade vymedzovania hierarchických stupňov rôzne veľkých funkčne vymedzených územných celkov. V súvislosti s identifikáciou vytvárania zväzkov obcí je označenie mikroregión najviac vhodné pre taký zväzok obcí, ktorý zastrešuje pomerne kompaktné územie s výraznými znakmi socioekonomickej a geografickej súdržnosti. Súčasné metodické prístupy považujú za mikroregióny také zväzky obcí, ktoré využívajú princíp súdržnosti, kedy viac obcí prepojuje a preväzuje svoje záujmy a zámery pri realizácii jednotlivých akcií a aktivít s cieľom vymedzenia a realizovania žiaducich zmien vo všetkých obciach, alebo časti obce takto vymedzeného územia. V ideálnom prípade hranice mikroregiónu kopírujú prirodzenú historickú spádovosť a dochádzku do okolitých centier. (Galvasová et al., 2007 s. 27 - 32)

„Leaderovský“ mikroregión

Od roku 2004 vznikajú nové typy mikroregiónov, tzv. „leaderovské“, ako už vyplýva z názvu podnetom pre vznik tohto nového typu je prístup LEADER

Smernice iniciatívy LEADER Európskej únie definujú tento typ mikroregiónu ako ucelený územný celok s počtom obyvateľov 10 000 – 100 000, a s maximálnou hustotou obyvateľov 120 obyv/m², ďalšou z podmienok je spracovaná integrovaná stratégia rozvoja, ktorá využíva inovatívne prístupy pre riešenie spoločných problémov, nutná je účasť miestnych aktérov. (Škrabal et al., 2006, s. 21)

Spoločná právnická osoba

Spoločná právnická osoba môže vzniknúť na základe spolupráce obcí v ktorom je potrebná väčšia právna istota. Obce môžu spolu založiť právnickú osobu, v praxi sa založenie a činnosť riadia obchodným zákonníkom.

Najčastejšie sú spoločné právnické osoby vytvárané za účelom vybudovanie spoločného dopravného podniku, v prípade lesov, rybníkov, bytového fondu.

Typickým príkladom vytvorenia spoločnej právnickej osôb je Dopravný podnik Zlín Otrokovice. (Galvasová et al., 2007 s. 33)

5 MANAGEMENT ROZVOJA MIKROREGIÓNOV

Management rozvoja mikroregiónov je významným organizačným faktorom, ktorý napomáha vzniku iníciačných aktivít ktoré tvoria základ rozvoja.

Hlavnou úlohou managementu rozvoja je výkon koordinačnej, iníciačnej, výkonnej a strategickej funkcie.

Management rozvoja môžeme definovať aj ako procesný systém rozvoja, na ktorom sa aktívne podieľajú a presadzujú pomocou rôznych metód rozvojové zámery, projekty oblasťní zástupcovia verejnej a súkromnej sféry.

Jedným z kľúčových problémov zavádzania managementu rozvoja do vidieckych mikroregiónov je absencia skúsených interných profesionálnych manažérov mikroregiónov a ich nahradzovanie externými firmami. (Škrabal et al., 2006)

6 REŠERŠ ODBORNEJ LITERATÚRY

Problematikou rozvoja vidieka v období 2007- 2013 sa zaoberá publikácia Rozvoj venkova v programovacím období 2007–2013 v kontextu reforiem SZP EU (Pelucha, 2006), v ktorej je výborným spôsobom spracovaná problematika rozvoja vidieka.

Problematikou spolupráce obcí sa zaoberajú publikácie Spolupráce obcí jako faktor rozvoje (Galvasová, 2007) a Region a regionální vědy (Kadeřábková, 2008).

V publikácii Metodika zavádění managementu rozvoje mikroregionů je výborne spracovaná daná problematika, vysvetlenie pojmov, ktoré s tým súvisia.

Problematikou mikroregionů sa zaoberá kolektív autorov v publikácii Problémy mikroregionu při tvorbě projektu.

Ďalšou publikáciou, z ktorej som čerpala pri spracovávaní teoretickej časti je dokument Program rozvoja vidieka 2007 – 2013 a Základný sprievodca prístupom LEADER.

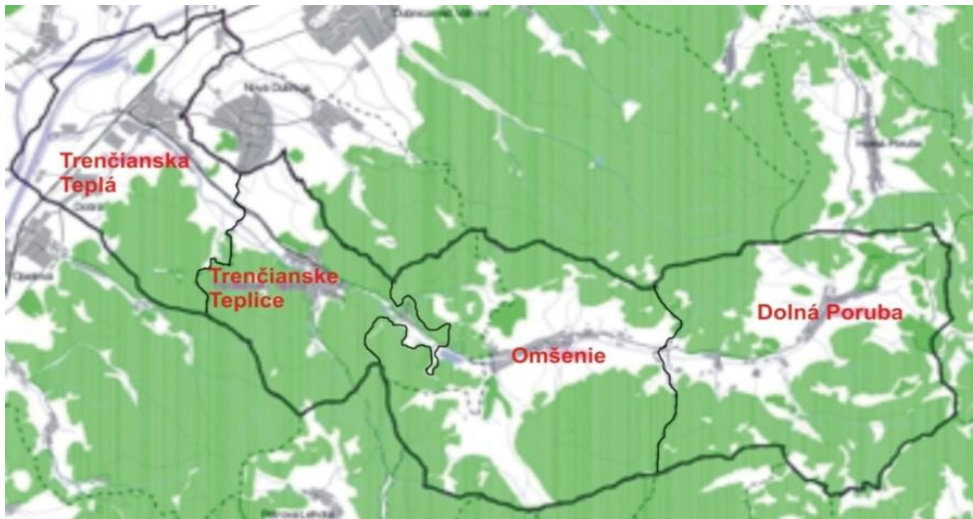
V analytickej časti som čerpala prevažne dáta z internetových zdrojov a to z webových stránok Štatistického úradu SR, Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, oficiálnych webových stránok MAS Teplička a z webových stránok jednotlivých členských obcí.

PRAKTICKÁ ČÁST

7 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA MIKROREGIÓNU TEPLIČKA

7.1 Vznik MAS Teplička

Občianske združenie Miestna akčná skupina mikroregiónu Teplička vzniklo dňa 9 novembra 2007 na ustanovujúcom Valnom zhromaždení, ktoré sa konalo v Trenčianskych Tepliaciach, na základe iniciatívy štyroch zakladajúcich členov, a to obcí Dolná Poruba, Omšenie a Trenčianska Teplá a kúpeľného mesta Trenčianske Teplice. Občianske združenie bolo riadne zaregistrované na Ministerstve vnútra SR dňa 12. decembra 2007 pod číslom VVS/1-900/90-31129. Miestna akčná skupina mikroregiónu Teplička má charakter verejno-súkromného partnerstva, ktoré vzniklo za účelom združovania fyzických a právnických osôb (medzi ktoré patria miestne komunity, miestny podnikatelia, verejná správa, poľnohospodárske a lesnícke subjekty). (MAS mikroregiónu Teplička, © 2010)

Obrázek 1 Územie mikroregiónu Teplička

Zdroj: Integrovaná stratégia rozvoja územia MAS Teplička, 2008

7.2 Poloha a vonkajšie vzťahy

Mikroregión Teplička administratívne spadá do okresu Trenčín, ktorý leží v centrálnej časti Trenčianskeho kraja.

Katastrálne územie mikroregiónu je tvorené obcami Dolná Poruba, Omšenie, Trenčianska Teplá a mestom Trenčianske Teplice. Vzdialenosť obce Trenčianska Teplá od susediaceho krajského mesta Trenčín je asi 8,6km. Dopravná infraštruktúra mikroregiónu je tvorená

cestnou sieťou II. a III. triedy. Územím Trenčianskej Teplej prechádza významná štátna cesta I/61 v smere Trenčín – Žilina.

Z geografického hľadiska riešené územie leží v Strážovských vrchoch, v Trenčiansko-teplíckej kotline dlhej 17 km, územie je prevažne členité hornatého charakteru, v juhozápadnej časti sa rozprestiera Trenčianska vrchovina, zo severnej časti leží Teplická vrchovina a na juhovýchode Zliechovská hornatina. Mikroregiónom preteká rieka Teplička, ktorá sa v obci Trenčianska Teplá vlieva do rieky Váh.

Celková rozloha mikroregiónu Teplička je 7263,62 ha (10,76% z rozlohy Trenčianskeho okresu), z toho rozloha lesnej pôdy je 3691,36 ha a poľnohospodárskej pôdy vrátane trvalých trávnatých porastov je 2643,31 ha. V obci Omšenie sa nachádzajú chránené územia so stupňom ochrany 5ide o dve prírodné rezervácie Žihľavník a Omšenskú Babu o celkovej rozlohe 166,3 ha. (SAŽP, © 2009-2010)

7.3 Klimatické podmienky

Klimatické podmienky sú výrazne ovplyvňované hornatým charakterom územia. Priemerná ročná teplota je 8,6 °C. Počas roka sa v kotline vyskytuje teplotná inverzia, ktorá spôsobuje výskyt nižších teplôt v kotline, ako vo vyšších polohách na okolitých svahoch.

Územie mikroregiónu môžeme podľa katastra rozčleniť do úrovní klímy.

Najnižšie polohy radíme do týchto úrovní:

- Kotlinová teplá klíma: januárové teploty sa pohybujú v intervale od -2 °C do +4 °C a júlové teploty od 18,5 °C do 20 °C ročný úhrn zrážok v tejto oblasti je 600 až 700mm.
- Mierne teplá klíma: januárové teploty sa pohybujú v intervale od -2,5 °C do +2 °C a júlové teploty od 17 °C do 18 °C ročný úhrn zrážok v tejto oblasti je 600 až 800mm.

Vyššie polohy katastrov radíme do pásma horskej klímy v ktorom priemerne januárové teploty dosahujú od -6 °C do -4 °C, júlové teploty sú od 16 °C do 17 °C a priemerný ročný úhrn zrážok je 800 – 900 mm.

Najviac zrážok spadne v území v letnom období a ročne je to v priemere 839 mm.

Snehová pokrývka sa v kotline priemerne drží 60 – 80 dní v kotline a v pohorí 100 dní za rok. (Integrovaná stratégia rozvoja územia MAS Teplička, 2008)

8 PRÍRODNÉ ZDROJE

8.1 Vodné zdroje

Najdlhším tokom na území mikroregiónu je rieka Teplička dlhá asi 25 km, ktorá pramení pod vrchom Kamenec v nadmorskej výške 688 m. n. m. v katastri obce Dolná Poruba. Z pravej strany sa do nej vlieva potok Kamenec a z ľavej potok Machnáč. Územím obce Trenčianska Teplá tečie rieka Váh na dĺžke asi 800m, do ktorej sa vlieva aj Teplička.

V roku 1965 bola vybudovaná v katastrálnom území Omšenie vodná nádrž Baračka o rozlohe 9,36 ha a objeme 0,306 mil. m³. Nádrž využívajú najmä rybári, verejnosť na rekreačné účely, ale využíva sa aj na zlepšenie prietokov pre hospodárske a ekologické využitie. Od roku 1987 až po súčasnosť však dosahuje triedu čistoty III. – IV., ktorá neumožňuje využívať ju, ako prírodné kúpalisko. Toto znečistenie je spôsobené hlavne splaškovými vodami z Dolnej Poruby a Omšenia, v ktorých doteraz nie je vybudovaný systém kanalizácie.

Mikroregión Teplička je zásobovaný pitnou vodou zo zdrojov podzemnej vody a to z prameňov z Dolnej Poruby a Omšenia (Brodky, U Suchých, Biele Brodky, Laštek I a II, Kráľovec I a II, Orňany). Najvýdatnejším prameňom je Kráľovec.

Na území mesta Trenčianske Teplice vyvierajú 5 sírovodíkových termálnych prameňov, ktoré sú základom kúpeľnej liečby. Teplota vody je od 37 °C do 40,2 °C a priemerná výdatnosť 19l/s. Charakter vody je klasifikovaný, ako slabo mineralizovaná, síranová, sírna, vápenato – horečná, teplá prírodná liečivá voda. Použitá voda je vypúšťaná do rieky Teplička. (Integrovaná stratégia rozvoja územia MAS Teplička, 2008)

8.2 Nerastné suroviny

V obci Trenčianska Teplá sa v minulosti ťažil kameň. V súčasnosti na území mikroregiónu Teplička neprebíha ťažba nerastných surovín.

9 OBYVATEĽSTVO

K 31.12.2010 bolo v mikroregióne 10998 obyvateľov. Z toho obec Dolná Poruba má 833 obyvateľov, Omšenie 1994, Trenčianska Teplá 4046 a mesto Trenčianske Teplice 4125 obyvateľov.

9.1 Vývoj počtu obyvateľov

V roku 1869 bol počet obyvateľov na území dnešného mikroregiónu 3595, z toho 21% žilo v obci Dolná Poruba, 26% v Omšeni, 21,6% v Trenčianskych Tepliciach a zvyšných 31,4% v Trenčianskej Teplej, ktorá bola v tom čase najpočetnejšou obcou.

Najväčší nárast obyvateľstva v priebehu rokov 1869 – 2010 zaznamenalo mesto Trenčianske Teplice, z pôvodných 776 malo mesto v roku 2010 4125 obyvateľov čo znamená nárast o 431,6%, ale v posledných rokoch počet obyvateľov mierne klesol. Jedným z dôvodov je aj súčasný trend sťahovania obyvateľov z miest do vidieckych oblastí.

Vývoj počtu obyvateľov mal v obciach Dolná Poruba a Omšenie od roku 1869 do roku 1970 rastúcu tendenciu, po tomto roku však nastal prudký pokles obyvateľstva, v priebehu rokov 1970 – 1991 v Dolnej Porube o 28% a v Omšeni o 15,4%. V súčasnosti v Dolnej Porube počet obyvateľstva naďalej klesá, v Omšeni je zaznamenaný opätovný nárast.

Obec Trenčianska Teplá má v priebehu rokov 1869- 2010 nárast počtu obyvateľov, jediný pokles bol zaznamenaný od roku 1991 do roku 1996 o 3,76% čo je zanedbateľné množstvo obyvateľov.

Celkovo územie mikroregiónu Teplička zaznamenalo v priebehu rokov 1869 – 2000 nárast obyvateľstva, od roku 2000 má však klesajúcu tendenciu.

Tabuľka 1 Vývoj počtu obyvateľov

Obec	Rok									
	1869	1890	1910	1930	1948	1970	1991	1996	2000	2010
Dolná Poruba	753	720	867	1022	1097	1326	944	884	862	833
Omšenie	937	1047	1417	1511	1800	2272	1921	1905	1949	1 994
Trenčianske Teplice	776	1021	1506	2099	2476	3704	4352	4597	4630	4 125
Trenčianska Teplá	1129	1553	2293	3446	3358	3623	3805	3662	3746	4 046
Celkom	3595	4341	6083	8078	8731	10925	11022	11048	11187	10 998

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa dát ŠÚ SR

9.2 Štruktúra obyvateľstva

Zastúpenie mužov a žien v mikroregióne je pomerne vyrovnané, žien (51,48%) je len o necelé 3% viac ako mužov (48,52%), takmer rovnaké zloženie mužov a žien je v okrese Trenčín ako aj v Trenčianskom kraji.

Priemerný vek obyvateľov v mikroregióne Teplička sa pohybuje okolo 39 – 40 rokov, v Trenčianskych Tepliciach je o niečo vyšší a to 43,65 rokov.

9.2.1 Veková štruktúra obyvateľov

K 31.12.2010 bola veková štruktúra mikroregiónu nasledovná. Z celkového počtu 10998 obyvateľov v mikroregióne bolo v predproduktívnom veku (0 – 14 rokov) 13,12%, najviac v obci Dolná Poruba (15,61%), najmenej bola táto skupina zastúpená v Trenčianskych Tepliciach (11,15%). V produktívnom veku (15- 59) bolo v roku 2010 z celkového počtu obyvateľov mikroregiónu 60,38%, z toho najviac v obci Omšenie (63,14%) a najmenej v Trenčianskych Tepliciach (57,67%). V poproduktívnom veku (>60) bolo v mikroregióne 26,49% obyvateľov, najviac bola táto skupina zastúpená v Trenčianskych Tepliciach (31,18%) a najmenej v obciach Omšenie a Dolná Poruba, v oboch 23,17%. Pre porovnanie v okrese Trenčín bolo v roku 2010 v predproduktívnom veku 13,54%, v produktívnom veku 62,28% a v poproduktívnom veku 24,18%. Vekové zloženie v Trenčianskom kraji bolo nasledovné v predproduktívnom veku 13,36%, produktívnom 63,53% a v poproduktívnom 23,11% obyvateľov. Z uvedených dát vyplýva, že mikroregión Teplička vekovou štruktúrou obyvateľov spadá do priemeru Trenčianskeho kraja i okresu. Rozdiely sú len minimálne.

Tabulka 2 Demografická štruktúra obyvateľov mikroregiónu, 2012

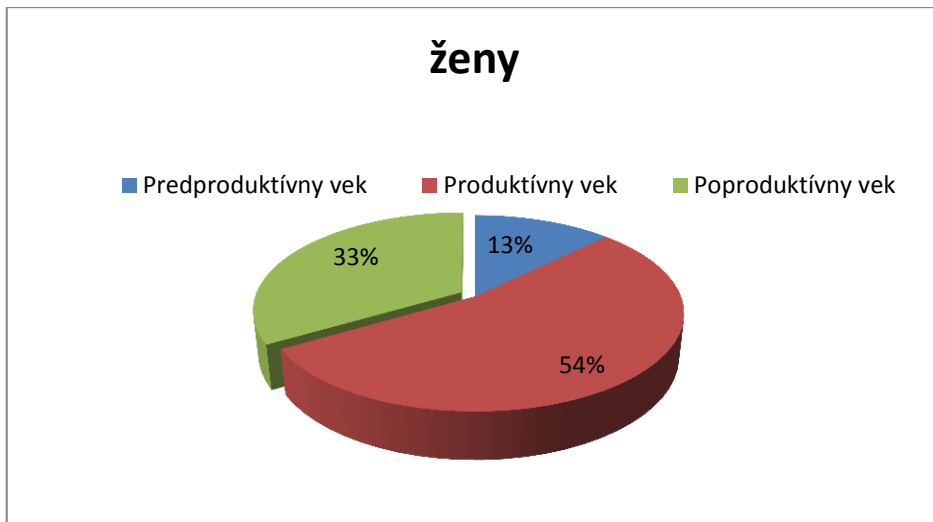
	Predproduktívny vek (0 - 14)	Produktívny vek (15 - 60)	Poproduktívny vek (>60)
Dolná Poruba	130	510	193
Omšenie	273	1 259	462
Trenčianska Teplá	580	2 493	973
Trenčianske Teplice	460	2 379	1 286
Mikroregión Teplička	1 443	6 641	2 914
Okres Trenčín	15 438	70 992	27 564
Trenčiansky kraj	80 004	380 450	138 365

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa dát ŠÚ SR,

Tabulka 3 Demografická štruktúra obyvateľov podľa pohlavia

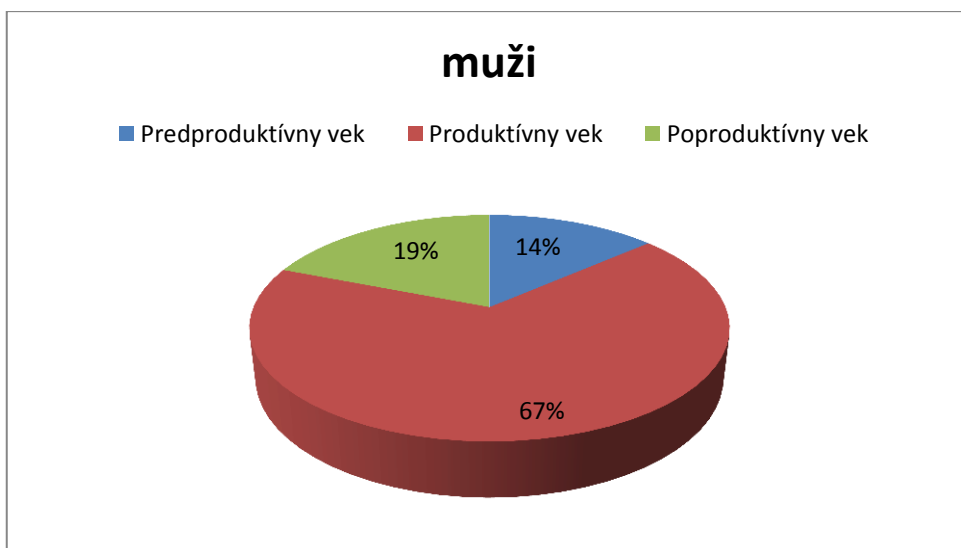
	Predproduktívny vek	Produktívny vek	Poproduktívny vek
ženy	716	3051	1895
muži	727	3590	1019

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa dát ŠÚ SR

Obrázek 2 Demografické rozdelenie žien v mikroregióne za rok 2010

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa dát ŠÚ SR

Obrázek 3 Demografické rozdelenie mužov v mikroregióne za rok 2010

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa dát ŠÚ SR

10 OSÍDLLENIE

Mikroregión Teplička svojou rozlohou 7263,11 ha zaberá asi 10,76% územia Trenčianskeho okresu a žije tu asi 9,7%obyvateľov okresu.

Priemerná hustota obyvateľov je 151,42 obyvateľov na km² čo je o niečo menej, ako priemer okresu (167,8), v porovnaní s priemerom Trenčianskeho kraja (132) je táto hodnota o niečo vyššia.

Na území mikroregiónu v roku 2010 prevažoval počet zomrelých obyvateľov nad počtom živo narodených detí, čo je v súlade so súčasným vývojom demografie v Slovenskej republike, počet prisťahovaných však podstatne prevyšuje počet vystáhnovaných čo naznačuje atraktivitu regiónu. Celkový prírastok za rok 2010 bol kladný.

Tabulka 4 Migrácia obyvateľstva za rok 2012

	Stav k 1.1.2010	Živo narodení	Zomrelí	Prisťah ovalí	Vystáh ovalí	Celkový prírastok /úbytok	Stav k 31.12.2010
Dolná Poruba	836	6	14	9	4	-3	833
Omšenie	1 980	16	24	33	11	14	1 994
Trenčianska Teplá	3 995	40	47	103	45	51	4 046
Trenčianske Teplice	4 140	42	50	54	61	-15	4 125
Mikroregión Teplička	10 951	104	135	199	121	47	10 998

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa dát ŠÚ SR

11 BÝVANIE

Bytový a domový fond je jedným z ukazateľov životnej úrovne obyvateľstva. Mikroregión Teplička je prevažne vidieckou oblasťou v ktorej dominuje domová výstavba, bytová výstavba je vo väčšej miere zastúpená v meste Trenčianske Teplice a v obci Trenčianska Teplá.

Z údajov zo SĽDB z roku 2001 bol počet trvale obývaných domov 2013 a počet trvale neobývaných domov 544 na území mikroregiónu Teplička.

Vekovú štruktúru bytového fondu v mikroregióne Teplička vystihuje obdobie výstavby bytového fondu. Najviac bytov bolo postavených v období 1971 – 1980, keď bolo v priebehu 10 rokov postavených viac, ako 800 bytov,

Veková štruktúra bytového fondu charakterizuje počet bytov podľa obdobia ich výstavby, ktorá bola zisťovaná pri Sčítaní ľudu, domov a bytov v roku 2001. Najväčší rozmach bytovej výstavby bol v rokoch 1971 až 1980, keďže bolo za 10 rokov postavených viac ako 800 bytov, zatiaľ čo v predchádzajúcom období za 24 rokov 1300 bytov. V období od roku 1981 – 2000 bolo postavených 860 bytov. Obdobie od roku 2001 – do roku 2006 má mierne rastúcu tendenciu čo sa týka výstavby, prevažne ide o rodinné domy.

Vybavenosť bytového fondu v mikroregióne je na celkom uspokojivej úrovni. Z celkového počtu 3608 bytov je napojených na vodovod 95,7 %, na kanalizáciu 68,6 % a ústredným alebo etážovým kúrením je vybavených 77,0 % bytov. V rámci vybavenia technickou infraštruktúrou byty v Dolnej Porube nie sú napojené na plyn, a v obciach Omšeni a Dolnej Porube chýba kanalizácia. (ŠÚ SR, ©2012)

12 KULTÚRA A PAMIATKY

Kultúra vytvára vhodné podmienky na prezentáciu a zvýšenie návštevnosti mikroregiónu. Rozmanitosť kultúrnych podujatí a atraktívne pamiatky zvyšujú konkurencieschopnosť oblasti. Zároveň chráni a rozvíja kultúrne a historické dedičstvo mikroregiónu.

Kultúrne podujatia v mikroregióne Teplička sú výrazne sezónne orientované. Vzhľadom k nízkej návštevnosti v zimnom období je väčšina kultúrnych podujatí organizovaná práve v letnom období, v dobe kúpeľnej sezóny, ktorá trvá od mája do septembra – októbra.

V Trenčianskych Tepliciach sú každoročne organizované dve podujatia celosvetového charakteru a to medzinárodný filmový festival Artfilm (pravidelne sa koná v júny) a Hudobné leto (najstarší festival komornej hudby v strednej Európe, koná sa od roku 1937). Ďalšími atraktívnymi kultúrnymi podujatiami sú Festival ľudových remesiel, Veterán rally, Jazdecké preteky O cenu primátora mesta, Svätošteanské hodové slávnosti, v zime je pre deti organizované Stretnutie s Mikulášom.

Medzi kultúrne zariadenia na území Trenčianskych Teplíc patrí Mestská knižnica a kino, ktoré je pre nedostatok záujmu v prevádzke len počas konania Artfilmu.

Veľkým nedostatkom je absencia kultúrneho domu, kvôli čomu si mesto musí v prípade potreby prenajímať priestory od súkromných osôb.

Medzi najznámejšie historické pamiatky na území Trenčianskych Teplíc patria kúpeľné domy: Sina, Hammam (1888), Kaštieľ, významnými architektonickými pamiatkami sú kúpalisko Zelená Žaba (1937) a Liečebný dom Machnáč (1932), obe budovy sú v súčasnosti zatvorené a čakajú na rekonštrukciu.

V obci Dolná Poruba sa nachádzajú pamiatky: rímsko – katolícky kostol sv. Martina (1790), kaplnka Panny Márie Lurdskej (1912)

V obci sa nachádza aj kultúrny dom postavený v roku 1953, ktorý prešiel komplexnou rekonštrukciou vďaka čomu sa stal vhodným miestom na usporiadanie rôznych besied, prednášok, divadelných hier, plesov a obdobných kultúrnych podujatí.

V obci Omšenie má v oblasti kultúry dlhoročnú tradíciu dychová hudba Omšeňanka, a folklórny súbor Dolina.

Významným kultúrnym podujatím je Matičný výstup na Omšenskú babu, v roku 2011 prebehol druhý ročník pri príležitosti 150. výročia Memoranda národa slovenského.

Medzi kultúrne zariadenia v obci patrí Obecná knižnica (založená v roku 1921)

Historické pamiatky na území obce Omšenie sú rímsko – katolícky kostol Narodenia Panny Márie u prvej polovice 13. storočia a baroková kaplnka z roku 1794.

Medzi kultúrne akcie organizované v obci Trenčianska Teplá patria Fašiangy, stávanie „Mája“, víťanie Mikuláša a mnohé iné. Medzi pamiatky patrí kostol sv. Matúša a kaplnka J. Nepomuckého. (Hanušín, 2005, Obec Dolná Poruba, © 2011, Omšenie ©2011, Trenčianska Teplá, ©2008, Trenčianske Teplice ©2012)

13 INFRAŠTRUKTÚRA

13.1 Občianske vybavenie

13.1.1 Školstvo

System školstva je v mikroregióne tvorený 14 školskými zariadeniami, z toho materských škôlok je 5, základných škôl 5, z toho jedna je špeciálna základná škola internátna v Trenčianskej Teplej, 1 súkromné športové gymnázium a 3 základné umelecké školy.

Tabulka 5 Počet vzdelávacích zariadení v mikroregióne

Obec	Počet škôl			
	Materská škôlka	Základná škola	Gymnázium	Základná umelecká škola
Dolná Poruba	1	1	0	0
Omšenie	1	1	0	1
Trenčianska Teplá	2	2	0	1
Trenčianske Teplice	1	1	1	1
Mikroregión Teplička	5	5	1	3

V súčasnosti v mikroregióne nepôsobí žiadna vysoká škola, najbližšie vysoké školy sú umiestnené v Trenčíne a to Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka, súkromná Vysoká škola manažmentu a Dubnický technologický inštitút so sídlom v Dubnici nad Váhom (5,3 km od Trenčianskej Teplej).

13.1.2 Zdravotnícke zariadenia

Zdravotná starostlivosť v mikroregióne Teplička je pomerne dostačujúca. Najbližšia nemocnica je v krajskom meste Trenčín a Ilava. Poliklinika so širokým spektrom ordinácií sa nachádza v Dubnici nad Váhom a v Trenčíne.

Na území mikroregiónu je celkovo 18 zdravotníckych zariadení, 4 lekárne a 2 očné optiky.

V obciach Dolná Poruba a Omšenie sa nenachádzajú žiadne zdravotnícke zariadenia, obyvatelia administratívne spadajú do ordinácií v Trenčianskych Tepliaciach.

Na území Trenčianskych Teplíc sa nachádzajú tieto zdravotnícke zariadenia: obvodný lekár (2 ambulancie), praktický lekár pre dospelých (1 ambulancia), detský lekár (2 ambulancie), neštátna interná ambulancia (1 ambulancia), obvodný gynekológ (2 ambulancie), stomatológ (2 ambulancie), rehabilitačná ambulancia (2 ambulancie), kúpeľná liečba (poskytujú kúpele Trenčianske Teplice a. s.), klasická liečebná masáž (1 zariadenie), nachádza

sa tu aj záchranná zdravotná služba, ktorú zabezpečuje spoločnosť Falck Záchranná a.s. V meste majú prevádzku 2 lekárne a 2 predajne očnej optiky.

V obci Trenčianska Teplá poskytujú obyvateľom zdravotnícke služby tieto zariadenia: všeobecný lekár pre deti a dorast (1 ambulancia), všeobecný lekár pre dospelých (2 ambulancie), ortopedická ambulancia (1), RTG – röntgenová ambulancia (1). V obci sú občanom k dispozícii 2 lekárne.

13.1.3 Sociálna starostlivosť

V mikroregióne Teplička sú dve zariadenia opatrovateľskej služby a to zariadenie opatrovateľskej služby v obci Trenčianska Teplá, ktorá je zároveň aj prevádzkovateľom a zariadenie opatrovateľskej služby na území mesta Trenčianske Teplice, mesto je zároveň aj prevádzkovateľom a aj financuje toto zariadenie.

V rámci sociálnej starostlivosti mesto Trenčianske Teplice zriadilo Klub seniorov, ktorého činnosť je zameraná na realizáciu záujmov seniorov mesta. Mesto taktiež poskytuje sociálnu pomoc občanom v hmotnej a sociálnej núdzi. Občania majú taktiež možnosť využiť opatrovateľskú službu v domácnosti, ktorá je poskytovaná ľuďom, ktorých zdravotný stav si to vyžaduje.

13.1.4 Služby

Pobočka pošty sa nachádza v každej obci mikroregiónu Teplička, rovnako, ako aj verejná knižnica. V meste Trenčianske Teplice sa nachádzajú aj pobočky bánk Slovenská sporiteľňa a VÚB banka. Dobrovoľný hasičský zbor majú obce Trenčianska Teplá, Dolná Poruba a mesto Trenčianske teplice.

13.2 Technická infraštruktúra

13.2.1 Dopravná obslužnosť

Jednotlivé obce mikroregiónu Teplička sú prepojené cestnou sieťou tvorenou prevažne cestami II. triedy (Trenčianske Teplice – Trenčianska Teplá II/516), a III. Triedy (úsek Trenčianske Teplice – Omšenie – Dolná Poruba kde aj končí III/5161). Cez Trenčiansku Teplú prechádza štátna cesta I triedy I/61 v smere Trenčín – Žilina. Cestné komunikácie sú v priemernom stave.

13.2.2 Železničná doprava

V mikroregióne Teplička je vybudovaná úzkokoľajová železničná trať o dĺžke 7 km medzi obcami Trenčianske Teplice a Trenčianska Teplá. Do roku 2011 na tejto trati pravidelne premávala úzkokoľajová električka. Z dôvodov nízkeho počtu prepravovaných ľudí a vysokých nákladov boli spoje zrušené. V súčasnosti je snaha o zachovanie „električky“, ako atrakcie pre turistov.

V Trenčianskej Teplej je vybudovaná železničná stanica, ktorá prechádza rekonštrukciou. Obec Trenčianska Teplá je vďaka rozvinutej sieti vlakových spojení a blízkosti cesty I/61 dôležitým dopravným uzlom.

13.2.3 Plynofikácia a elektrifikácia obcí

Obce Omšenie, Trenčianska Teplá a mesto Trenčianske Teplice sú plne plynofikované, obec Dolná Poruba nie je plynofikovaná.

S plynofikáciou súvisí i spôsob vykurovania obcí. V plne plynofikovaných oblastiach prevažuje vykurovanie plynom a tuhé palivo sa používa len ako doplnkové. Takýto spôsob vykurovania má priaznivý vplyv na čistotu ovzdušia. V Dolnej Porube sa na vykurovanie používa len tuhé palivo.

Zásobovanie elektrickej energie vzdušnými prípojkami je zavedené v celom území mikroregiónu.

13.2.4 Kanalizácia

Obce Dolná Poruba a Omšenie nemajú vybudovaný systém kanalizácie a splašky odvádzajú do rieky Teplička. Mesto Trenčianske Teplice a obec Trenčianska Teplá majú vybudovanú kanalizáciu v dĺžke asi 36,78 km. Čistička odpadových vôd je umiestnená v Trenčianskej Teplej.

13.2.5 Verejný vodovod

Vodovodná sieť je vybudovaná v celom mikroregióne Teplička, jej celková dĺžka je asi 74,78 km, zásobuje jednotlivé obce pitnou vodou. Vodovodná sieť spadá pod správu Trenčianskej vodohospodárskej spoločnosti a. s. .

13.2.6 Vývoz komunálního odpadu

V Dolnej Porube, Trenčianskej Teplej a Trenčianskych Tepliciach je zber tuhého komunálneho odpadu zabezpečený firmou Marius Pedersen a. s. a v obci Omšenie firma TEDOS Bánovce nad Bebravou.

Do zberu separovaného odpadu sa zapojila každá obec mikroregiónu.

14 REALIZOVANÉ PROJEKTY MAS TEPLIČKA

MAS Teplička sa od svojho založenia v roku 2007 zapojila do projektu Turistika bez hraníc, v súčasnosti pripravuje projekt Cesta, ktorá spája.

14.1 Turistika bez hraníc

MAS Teplička sa spolu s partnerským mikroregiónom Ostrožsko úspešne uchádzala o nenávratný finančný príspevok z Programu cezhraničnej spolupráce SR – ČR 2007 – 2013.

Cieľom tohto projektu bolo zavedenie jednotného systému propagácie mikroregiónu.

V prípade MAS Teplička šlo o nasledovné aktivity.

Propagačné materiály

Jednou z najjednoduchších a najrozšírenejších foriem propagácie je príprava a vytlačenie propagačných materiálov, ktoré poskytnú stručné informácie o mikroregióne (o histórii, kultúre, pamiatkach, turistických trasách a pod.), súčasťou propagačných materiálov by mala byť mapka, alebo orientačný plán obce/mesta, ktorý pomôže turistom jednoduchšie sa zorientovať. V rámci projektu Turistika bez hraníc bol pre každú obec mikroregiónu spracovaný leták a orientačný plán, bola vytlačená aj mapa mikroregiónu.

Interaktívna webová stránka www.turista.teplice.sk

V rámci projektu bola vytvorená webová stránka určená najmä pre turistov ktorým poskytuje základnú charakteristiku územia mikroregiónu, informácie o pamiatkach, atrakciách, kultúrnych akciách, ale aj prehľad ubytovacích a reštauračných zariadeniach.

- **Orientačný informačný systém** - Prvok uzatvárajúci štandardné vybavenie turistického centra je orientačný informačný systém (stĺpiky so smerovými šípkami). V rámci projektu sa takýto systém navigácie vybuďoval, pričom upozorňuje na významné turistické ciele a smeruje návštevníkom v poskytovateľom základných verejných aj súkromných služieb (najmä v oblasti cestovného ruchu).

- **Rekonštrukcia náučných chodníkov** - Na území Trenčianskych Teplíc, ako sídla mikroregiónu a zároveň kúpeľného mesta, boli v rámci projektu zrekonštruované náučné chodníky. Súčasťou rekonštrukcie bolo aj vybudovanie nových odpočívadiel a vyhliadok.

(MAS mikroregiónu Teplička © 2010)

14.2 Súťaž o podnikateľský nápad roka 2011

V apríli 2011 MAS Teplička vyhlásila súťaž o najlepší podnikateľský nápad roka 2011. Zahájenie súťaže bolo v apríli 2011 a ukončenie v októbri 2011. Vyhlásenie výsledkov prebehlo v novembri 2011. Hlavným cieľom tejto súťaže bolo podporiť začínajúcich podnikateľov. Víťaza vyberala porota zložená z odborníkov z viacerých oblastí verejnej i súkromnej správy. Víťazom sa stala firma Jomira s. r. o., ktorá sa do súťaže zapojila s nápadom „Oktoberfest v reštaurácii R-club“. Tento podnikateľský nápad prebehol 15.9 – 18.9.2011 v Trenčianskych Tepliciach a tešil sa veľkému záujmu. Firma sa rozhodla, že v roku 2012 zorganizuje ďalší ročník Oktoberfestu (MAS mikroregiónu Teplička © 2010)

14.3 Turistický pochod „Cesta, ktorá spája“

Turistický pochod je momentálne v štádiu príprav, naplánovaný je na dátum 26.5.2012. Začiatok trasy bude v Trenčianskej Teplej na novovybudovanej autobusovej stanici a poslednou zastávkou bude ihrisko TJ v Dolnej Porube. Pre účastníkov pochodu je pred štartom pripravený bohatý program v Trenčianskej Teplej, ako aj počas pochodu a na záver akcie sa uskutoční exhibičný futbalový zápas s hráčmi Slovanu Bratislava.

Pre detských účastníkov pochodu je pripravený zaujímavý program v podobe rôznych hier, možnosti maľovania na tvár, jazdy na koni a pod.(MAS mikroregiónu Teplička © 2010)

15 SWOT ANALÝZA MIKROREGIÓNU TEPLIČKA

Prehľad silných, slabých stránok, príležitostí a ohrození som spracovala na základe získaných poznatkov zo spracovanie socio –ekonomickej analýzy mikroregiónu Teplička. Táto SWOT analýza je východiskom pre vytvorenie návrhu katalógu nových projektov.

Silné stránky

- výhodná poloha z hľadiska dopravnej obslužnosti (obec Trenčianska Teplá je významný dopravný uzol)
- dlhoročná tradícia kúpeľnej liečby v Trenčianskych Tepliciach
- široké spektrum kultúrnych podujatí organizovaných v mikroregióne, snaha o zachovanie folklórnych tradícií
- príjemné klimatické podmienky a veľmi dobrá geografická poloha
- na území mikroregiónu je čisté životné prostredie
- kúpeľný park s jazierkom, na ktorom je počas sezóny možnosť člnkovania
- zrekonštruovaná pešia zóna v Trenčianskych Tepliciach
- výstavba nových bytov v mikroregióne
- dostatok ihrísk, telocviční a športových podujatí
- nákupné centrá Max a Laugaricio v blízkosti mikroregiónu

Slabé stránky

- postupné starnutie populácie
- nedostatočná komunikácia medzi občanmi a samosprávou
- znečistená rieka Teplička a vodná nádrž Baračka
- nedostatočne udržiavaný inventár v parku (poškodené lavičky, nedostatok odpadkových košov)
- nedostatok voľno časových aktivít v zimnom období
- zlý technický stav cestných komunikácií II a III triedy
- neriešenie problematickej križovatky v strede obce Trenčianska Teplá

- monopolný prístup k termálnym prameňom s čím priamo súvisí odklad rekonštrukcie jedinečného kúpaliska Zelená žaba
- nepriateľské podnikateľské prostredie a priveľmi vysoké dane, vysoké náklady na život v mikroregióne
- nevybudovaná sieť kanalizácie v obciach Dolná Poruba a Omšenie

Príležitosti

- zlepšenie propagácie a zatraktívnenie mikroregiónu Teplička na Slovensku, ale i v zahraničí
- skvalitnenie poskytovaných služieb
- vybudovanie kanalizácia v Omšeni a Dolnej Porube a jej plynofikácia
- vybudovanie oddychovej zóny v Trenčianskej Teplej
- intenzívnejšie čerpať prostriedky z fondov EÚ
- oprava cestných komunikácií
- vybudovanie siete cyklotrás spojených s bežeckou dráhou a dráhou pre korčuliarov
- zatraktívnenie podnikateľského prostredia s cieľom prilákať nových investorov do územia
- rekonštrukcia pamiatok, vybudovanie múzea, galérie
- podpora turizmu
- vyčistenie vodnej nádrže Baračka a rozšírenie jej využitia.

Hrozby

- odchod mladej generácie
- neatraktívnosť mikroregiónu pre turistov/návštevníkov
- zánik kúpeľov Trenčianske Teplice a. s. , ktoré sú jedným z najväčších lákadiel
- prírodné katastrofy
- nedostatok finančných prostriedkov a zvyšovanie zadĺženia

16 NÁVRH NOVÝCH PROJEKTOV

16.1 Vybudovanie cyklotrasy.

Stručný popis projektu

Jedným z významných faktorov rozvoja cestovného ruchu je v súčasnosti výstavba cyklotrás. Na území mikroregiónu sa zatiaľ cyklotrasa nenachádza, čo je znižuje jeho atraktivitu pre turistov. Vybudovanie cyklotrasy, ktorá by spájala obce Trenčianska Teplá, Trenčianske Teplice, Omšenie a Dolnú Porubu má aj bezpečnostný charakter, vzhľadom k tomu, že v letnom období zvyknú občania cestovať do práce na bicykli, ale vzhľadom k nevybudovanej cyklotrase sú nútení ísť po cestách II a III triedy, čo je vzhľadom k priemernej premávke automobilov pomerne nebezpečné.

Vybudovaním cyklotrasy o dĺžke približne 17 - 20 km, tiahnucej sa pozdĺž územia Trenčiansko - Teplickej kotliny sa zvýši bezpečnosť oddelením cyklistickej dopravy od cestnej. V prípade záujmu obyvateľov je možnosť rozšírenia cyklotrasy o bežeckú dráhu, prípadne aj o dráhu pre kolieskové korčule.

Cieľ projektu

Hlavným cieľom projektu je zvýšiť atraktivitu a konkurencieschopnosť mikroregiónu vybudovaním cyklotrasy. V budúcnosti je možnosť rozšírenia cyklotrasy a napojenia na niektorú zo susediacich cyklotrás. Ďalším pozitívom je zvýšenie bezpečnosti občanov oddelením cyklistickej dopravy od cestnej.

Cieľová skupina

Široká vrstva obyvateľov mikroregiónu, ale aj susedných obcí a turistov.

Predpokladané náklady

Od 350 000 € do 500 000 €

Spôsob financovania

80% v rámci prístupu LEADER, 20% z rozpočtu obcí mikroregiónu Teplička.

16.2 Vybudovanie kanalizácie v obciach Dolná Poruba a Omšenie

Stručný popis projektu

V Dolnej Porube a Omšení nie je vybudovaný moderný systém kanalizácie. Odpadové vody sú riešené formou žúmp, a splašky sa vylievajú do rieky Teplička čím ju výrazne znečisťujú kvalitu vody. Vybudovaním systému kanalizácie by sa skvalitnila životná úroveň obyvateľov, obce by boli atraktívnejšie pre ľudí, vďaka čomu sa dá predpokladať narástť počtu obyvateľov obcí. Ďalším pozitívnym dôsledkom by bolo postupné zlepšenie kvality životného prostredia vyčistením rieky Teplička a vodnej nádrže Baračka a opätovné skvalitnenie vody, čoby smerovalo k rozšíreniu možností využitia vodnej nádrže, v prípade výrazného zlepšenia kvality vody na dostatočnú úroveň by mohla nájsť využitie ako prírodné kúpalisko.

Cieľová skupina

Katastre obcí Dolná Poruba a Omšenie.

Spôsob financovania

V rámci Podpory rozvoja vidieka, os IV LEADER dotácia vo výške 80%, zvyšných 20% zo štátneho rozpočtu.

16.3 Projekt vybudovania múzea s galériou

Stručný popis projektu

Mikroregión Teplička má bohatú históriu a veľmi zaujímavé tradície, avšak nedisponuje múzeom o ktoré by určite bol medzi návštevníkmi záujem. Projekt vybudovanie múzea mikroregiónu Teplička by bol viazaný hlavne na tradíciu kúpeľnej liečby v Trenčianskych Tepliciach a na kultúrne tradície jednotlivých obcí.

Hlavným lákadlom by mala byť expozícia kúpele v minulosti a dnes. V súčasnosti mikroregión, ani Mesto Trenčianske Teplice nedisponuje obdobnými pamiatkami čo by sa dalo vyriešiť zapožičaním od súkromných majiteľov.

V múzeu by bola aj galéria obrazov, ktoré sú majetkom Mesta Trenčianske Teplice, ale momentálne sú nevyužívané a odložené v sklade.

Budova vhodná pre umiestnenie múzea sa nachádza v objekte Kúpeľnej Dvorany, tento priestor má v prenájme mesto Trenčianske Teplice, ale nevyužíva ho.

Stavebné úpravy nie sú potrebné, jediným nákladom na úpravu objektu by bolo zakúpenie špeciálneho výťahu pre bezbariérový prístup.

Cieľová skupina

Turisti, návštevníci mesta, občania.

16.4 Projekt „deň na farme“**Stručný popis projektu**

Jedným z najatraktívnejších lákadiel obce Omšenia je jazdecký klub Žihľavník. Projekt „deň na farme“ spočíva v oslovení majiteľa tohto jazdeckého klubu k spolupráci na vytvorení jedinečného podujatia. Obsahom podujatia by bola ukážka starostlivosti o kone, spojená s krátkou prehliadkou stajní, poprípade krátkou prednáškou.. V prípade veľkého záujmu o podujatie takéhoto typu by bol majiteľ jazdeckého klubu oslovený s ponukou opakovaného usporiadania s frekvenciou 1-2x do mesiaca v sezónnom období.

Cieľová skupina

Projekt je zameraný hlavne na cieľovú skupinu detí a mládeže, ale určite zaujme aj dospelých občanov a návštevníkov mikroregiónu.

Predpokladané náklady

Predpokladané náklady na tento projekt sú do 1000€.

Financovanie projektu

Z rozpočtu MAS Teplička

ZÁVER

Bakalárska práca Analýza aktivít miestnej akčnej skupiny mikroregiónu Teplička rieši problematiku rozvoja vidieka. Pri spracovávaní tejto práce sa mi podarilo hlbšie preniknúť do tejto problematiky. Prehľadila som si teoretické poznatky z oblasti managementu regionálneho rozvoja, možnej spolupráce obcí. Najväčší prínos mala pre mňa praktická časť. Pri jej spracovávaní sa mi podarilo hlbšie preniknúť do problematiky rozvoja nášho mikroregiónu. Vypracovaním socioeconomickej analýzy som získala širšie poznatky o mikroregióne Teplička, jeho histórii, kultúre, demografii, prírodných podmienkach. V závere práce som spracovala katalóg nových projektov, ktoré by mohli v budúcnosti prispieť k trvalo udržateľnému rozvoju mikroregiónu. Jednou z najväčších priorít však zostáva riešenie problému výrazne sezónnej návštevnosti. Podľa mňa má tento región veľký nanešťastie nevyužitý potenciál, aby prilákal návštevníkov aj v zimnom období. Ja osobne pevne verím, že práve vytvorenie Miestnej akčnej skupiny Teplička bolo prvým krokom, aby sa z tohto územia stal atraktívny, moderný a konkurencieschopný mikroregión.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Monografie

- [1] GALVASOVÁ, Iva et al., 2007 Spolupráce obcí jako faktor rozvoje. Georgetown. ISBN 80-251-20-9.
- [2] HANUŠIN, Ján, 2005 Trenčín a okolie. Bratislava: Dajama. ISBN 80-89226-02-7.
- [3] HENDL, Jan, 2005 Kvalitativní výzkum. Praha: Portál ISBN 80-7367—040-2
- [4] Prístup LEADER, základný sprievodca, 2006, Luxemburg: Úrad pre vydávanie úradných publikácií Európskych spoločností. ISBN 92-79-02058-7
- [5] Marketing územia pre štátnu a miestnu správu, 2002. Bratislava: ÚVS ISBN 80 – 89073 – 03 - 4
- [6] PĚLUCHA, Martin, et al., 2006 Rozvoj venkova v programovacím období 2007–2013 v kontextu reformy SZP EU, Praha: IREAS ISBN: 80–86684–42–3
- [7] ŠKRABAL, Ivo, et al., 2006 Metodika zavádění managementu rozvoje mikroregionů, Pterov: CpKP, ISBN: 80-86902-39-0
- [8] WOKOUN, René, et al., 2008 Úvod do regionálních věd a veřejné správy, Plzeň: Aleš Čeněk ISBN 978-80-7380-096-4

Internetové zdroje

- [9] Dolná Poruba Oficiálna webová stránka mesta [online]. ©2011 [cit. 2012-05-18]
Dostupné online z: <http://www.dolnaporuba.sk/>
- [10] Dolná Poruba Základné informácie [online]. ©2011 [cit. 2012-05-18]
Dostupné z: <http://www.dolnaporuba.sk/obec/zakladne-informacie/>
- [11] Miestna akčná skupina Novinky [online]. © 2010 [cit. 2012-05-18]
Dostupné online z: <http://masteplicka.webnode.sk/novinky/>
- [12] Miestna akčná skupina O nás [online]. © 2010 [cit. 2012-05-18]
Dostupné online z <http://masteplicka.webnode.sk/o-nas/>
- [13] Národní technická knihovna Rešeršní služby. [online]. © 2006 - 2012
[cit. 2012-05-18] Dostupné online z: <http://www.techlib.cz/cs/129-resersni-sluzby>

- [14]MPRV SR Program rozvoja vidieka SR 2007 – 2013. [online]. © 1998 -2012 [cit. 2012-05-18] Dostupné online z: <http://www.mpsr.sk/index.php?navID=47&sID=43&navID2=280>
- [14]Omšenie kultúra [online]. © 2011 [cit. 2012-05-18] Dostupné online z: <http://www.omsenie.sk/index.php/kultura>
- [15]Štatistický úrad Slovenskej republiky Bilancie pohybu obyvateľstva. [online].©2011 [cit. 2012-05-18] Dostupné online z <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=9490>
- [16]Trenčianska Teplá Hlavná stránka. [online].©2008 [cit. 2012-05-18] Dostupné online z <http://trenčianskatepla.sk/clanok/hlavn%C3%A1-str%C3%A1nka>
- [17]Trenčianske Teplice Kalendár najzaujímavejších podujatí. [online].©2012 [cit. 2012-05-18] Dostupné online z: <http://teplice.sk/page.php?id=10187-0-07>

Strategické dokumenty

- [18]EuroInfo Rímske zmluvy, záverečný akt. [online].©2012 [cit. 2012-05-18] Dostupné online z: <http://www.euroinfo.gov.sk/rimske-zmluvy/>
- [19] Miestna akčná skupina Dokumenty, ISRÚ [online]. © 2010 [cit. 2012-05-18] Dostupné online z: <http://masteplicka.webnode.sk/dokumenty/>
- [20]Program rozvoja vidieka SR 2007 - 2013

ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK

CAP	Spoločná poľnohospodárska politika
ČOV	Čistička odpadových vôd
EÚ	Európska únia
MAS	Miestna akčná skupina
MPRV	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka
MVRR	Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky
NTR	Národní technická knihovna
SPP	Spoločná poľnohospodárska politika
SLDB	Sčítanie ľudí, domov, bytov
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky

.

.

ZOZNAM OBRÁZKOV

Obrázek 1 Územie mikroregiónu Teplička.....	29
Obrázek 2 Demografické rozdelenie žien v mikroregióne za rok 2010	34
Obrázek 3 Demografické rozdelenie mužov v mikroregióne za rok 2010	34

ZOZNAM TABULIEK

Tabulka 1 Vývoj počtu obyvateľov	32
Tabulka 2 Demografická štruktúra obyvateľov mikroregiónu, 2012	33
Tabulka 3 Demografická štruktúra obyvateľov podľa pohlavia.....	34
Tabulka 4 Migrácia obyvateľstva za rok 2012.....	35
Tabulka 5 Počet vzdelávacích zariadení v mikroregióne	39